

Partos punten t.b.v. consultatieproces opvolger Samenspraak en Tegenspraak versie 5 februari 2019

Deze notitie bevat aanbevelingen van Partos met betrekking tot de herziening van de strategische partnerschappen voor Samenspraak en Tegenspraak. Deze inbreng is opgesteld op basis van een brainstorm met een aantal leden in december 2018. De resultaten van deze brainstorm zijn eind december 2018 gedeeld met alle leden van Partos voor aanvullingen en aanscherpingen. Vervolgens is een aangepast overzicht nogmaals met alle Partos-leden gedeeld voor een finale check. Deze notitie is het eindproduct van deze interne consultatie.

Achtergrond

In 2015 startte het ministerie van Buitenlandse Zaken met 25 strategische partnerschappen (SP's) met maatschappelijke organisaties, gericht op het versterken van het maatschappelijk middenveld in ontwikkelingslanden op het gebied van pleiten en beïnvloeden. Deze SP's zijn onderdeel van het kader Samenspraak en Tegenspraak dat loopt tot en met 2020.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken is begonnen met de voorbereidingen van de opvolger van Samenspraak en Tegenspraak (waar naast de Strategische Partnerschappen bijvoorbeeld ook VOICE, Leading From the South en het Accountability Fund deel van uitmaken). In september 2019 wordt de publicatie van het nieuwe kader verwacht. [Zie ook.](#)

Beleidsbrief 'Investeren in Perspectief (voorjaar 2018): "In 2019 start het formuleren van het nieuwe beleidskader voor het maatschappelijk middenveld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de resultaten van de mid-term reviews die in 2018 plaatsvinden., en van het onderzoek van NWO-WOTRO naar de assumpties van het beleidskader Samenspraak en Tegenspraak. Het voornemen is vooralsnog deze vorm van steun aan maatschappelijke organisaties voort te zetten, en daarbij nog duidelijker de Afrikaanse, Aziatische en Latijns-Amerikaanse organisaties het eigenaarschap te geven. De Nederlandse organisaties zullen dan een andere rol gaan spelen, meer gericht op vernieuwing, verbinding en beïnvloeding op internationaal niveau."

Algemene reactie

De in de beleidsbrief 'Investeren in perspectief' (voorjaar 2018) aangekondigde insteek voor de opvolger van Samenspraak en Tegenspraak wordt door Partos verwelkomd. Wij waarderen het uitgangspunt om de steun aan maatschappelijke organisaties voort te zetten. Wij herkennen de noodzaak van vernieuwing en sterkere verbinding van lokale en internationale agenda's, en ook vanuit die optiek sterkere inzet op eigenaarschap in het bepalen en uitvoeren van maatschappelijke agenda's. Dit geeft Partos met leden vorm in diverse exploratie-, innovatie- en visietrajecten voor het pleitende en beïnvloedende werk, samenwerkingsvormen, capaciteitsontwikkeling, leeragenda's en innovatie. Zie onder meer de toekomstverkenning Nederlandse ontwikkelingssamenwerking ([Act, Adapt or Transform](#)), de publicatie [Joining Forces and Sharing Power](#) en het traject [Rethinking Power and Resources](#).

Hieronder volgen specifieke aanbevelingen in twee categorieën: I) Wat uit de huidige Partnerschappen behouden zou moeten worden en II) Voorgestelde veranderingen.

I - Wat Partos-leden waarderen in de Strategische Partnerschappen en behouden zou moeten worden

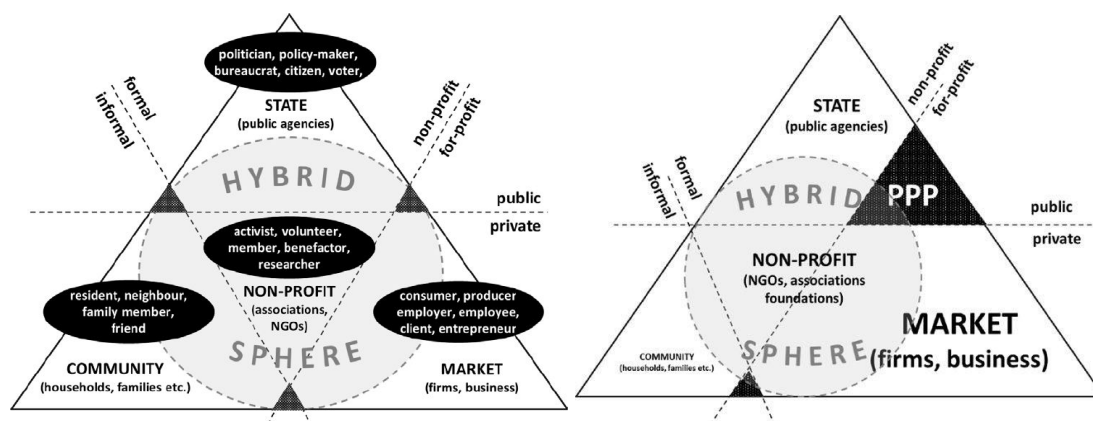
1. De heldere definitie van het maatschappelijk middenveld zoals verwoord in hoofdstuk 2 (beleidsuitgangspunten) van het kader Samenspraak en Tegenspraak behouden:
 - “Zoals aangegeven in de kamerbrief van 9 oktober 2013 hecht het Kabinet aan een **sterke rol van maatschappelijke organisaties** bij de verwezenlijking van de agenda voor hulp, handel en investeringen.”
 - “**Maatschappelijke organisaties opereren tussen de staat, de burgers en de markt.** Met hun eigenstandige positie en verankering in de maatschappij verbinden en vertegenwoordigen zij de belangen van diverse groepen in de samenleving.”
 - “De deelname van maatschappelijke organisaties in lokale, nationale en internationale beleidsprocessen is essentieel om zeker te stellen dat beleid inclusief en effectief wordt. ... De pleitende en beïnvloedende rol van het maatschappelijk middenveld wil ik versterken.”
2. Dat gewerkt wordt op basis van een **Theory of Change**, met bijbehorende flexibiliteit in contractmanagement.
3. **De looptijd van 5 jaar.** Pleiten en beïnvloeden in complexe veranderingsprocessen vergen doorgaans vele jaren tijd. Een 5-jarig financieel raamwerk is dan nodig.
4. **Focus op pleiten en beïnvloeden** is een goede niche. Weinig andere donoren die deze activiteiten financieren. Dit terwijl een onafhankelijk middenveld zo belangrijk is.
5. **Dat financiering van lokale organisaties hoofdzakelijk plaatsvindt via maatschappelijke organisaties.** Dit waarborgt een onafhankelijke inzet, en versterking van de politieke rol.
6. De mogelijkheden voor **zuidelijk penvoerderschap** van de strategische partnerschappen. Blijf onderzoeken wat passende financieringsmodaliteiten zijn (zoals nu met Leading from the South, Accountability Fund en het Voice Programma) om recht te doen aan lokaal eigenaarschap en zeggenschap. Zie ook punt II-4.
7. De ruimte voor **eigenheid** binnen en tussen de strategische partnerschappen.
8. Het karakter van strategisch partnerschap: het partnerschap met de overheid, waarin de overheid zelf (inclusief de diplomatieke posten) ook partner is.
9. De erkenning voor het belang van **mondiale partnerschappen** en agenda's die een mondiaal karakter hebben. Hierbij is prioriteit voor de zuidelijke agenda nodig. Een connected internationale civil society is essentieel, bijvoorbeeld bij klimaatvraagstukken.
10. **Dat de landenkeuze volgt uit een thematische keuze.**
11. De mogelijkheid om ook in **LMIC's en HMIC's** te werken, inclusief landen als Brazilië, Zuid-Afrika en India, waar de ongelijkheid en armoede enorm zijn.
12. De mogelijkheid tot **tegenspraak**, ook tegenspraak tegen systemen omtrent hulp, handel en investeringen zodat de transformatie en 'systematische verandering' doeleinden van het kader goed tot uitdrukking kunnen komen. Dit kan ook betekenen tegenspraak tegen het beleid van de Nederlandse overheid.

13. De aandacht voor thema's als: **shrinking civic space, beleidscoherentie voor ontwikkeling, SDG's, duurzaamheid, het versterken van sociale structuren, transparantie, democratische processen en accountability.**

II- Hoe Partos-leden de strategische partnerschappen zouden willen. Of wat anders of versterkt moet worden

1. De **autonomie** van maatschappelijke organisaties moet worden geborgd, onder meer in de subsidie-overeenkomst. Het werk van maatschappelijke organisaties moet enkel getoetst worden aan het internationaal recht.
2. De beleidsagenda zou ruimte moeten laten voor eigen keuzes van maatschappelijke organisaties waar het gaat om landen en thema's en zich niet noodzakelijk moeten richten op de focuslanden waar Nederland vooral een geopolitiek of eigenbelang nastreeft (zoals het tegengaan van migratie en de focus daarbij op de ring rond Europa). De keuzes van maatschappelijke organisaties zouden in elk geval **het belang van de armen en buitengesloten groepen (waar zij zich ook maar bevinden) centraal moeten stellen** en los moeten staan van het Nederlandse handelsbelang.
3. Wel mag gevraagd worden om een of meerdere van de volgende voorwaarden: 1) een duidelijke binding met Nederlandse actiegroepen, achterban of expertise 2) een toegevoegde waarde van de betrokkenheid van de Nederlandse maatschappelijke organisatie op de problematiek op een bepaald thema of in een betreffend land en 3) een aantoonbare inzet op het behalen van de Sustainable Development Goals.
4. Aandacht voor de **hele keten van het maatschappelijk middenveld**. Ook de rol van community-based organisaties, vakbonden, zelfhulpgroepen, faith-based organizations, movements, platforms, mensenrechtenactivisten, bezorgde burgers, etc.
5. Over 'lokale organisaties':
 - Bij de selectie van nieuwe partnerschappen **waardeer lokaal eigenaarschap, incl. accountability.**
 - Geef 'zuidelijke' NGO's een grotere rol.
 - Waardeer (bewezen) **verankering van 'zuidelijk' zeggenschap** in zowel ontwikkeling als implementatie van SP in beoordeling van partnerschappen.
 - Waardeer (bewezen) verankering van organisaties in de samenleving, zowel hier als daar, in beoordeling van partnerschappen.
 - **Inhoudelijk kijken hoe 'zuidelijke' zeggenschap, legitimiteit, effectiviteit, inclusie en diversiteit worden gewaarborgd.** Maar geen eisen opnemen dat 'zuidelijke' NGO's penvoerder *moeten* zijn (dit zou tot administratieve schijnoplossingen kunnen leiden).
 - Agenda's met een mondiaal karakter vereisen specifieke eigen rollen van 'noordelijke' EN 'zuidelijke' organisaties.
6. **Waardeer reeds opgebouwde relaties en track record** bij de selectie van nieuwe partnerschappen, maar ook vernieuwende verbindingen met andersoortige partijen die verschillende belangen of overtuigingen bij elkaar brengen en zo tot breed gedragen oplossingen komen.

7. Een sterkere aandacht voor '**evidence building**' en belang van programmering, dienstverlening en piloting als wezenlijk onderdeel van lobbywerk, met ook aandacht voor gedragsverandering in Nederland met positieve impact op ontwikkelingslanden (denk aan de SDGs).
8. Lobby en advocacy zou zoveel mogelijk '**evidence-based**' moeten zijn en het ontwikkelen van die evidence is daarbij een belangrijke activiteit. Focus dus ook daarop. Daarbij moet het gaan om de plausibiliteit en niet om de causaliteit bij het vaststellen van bewezen resultaten.
9. **Het beïnvloeden van bedrijven en internationale gremia verdient een volwaardige focus.**
10. Nog meer aandacht voor **proces van social change (langdurig)**, kwalitatieve monitoring en evaluatie, met nog meer ruimte voor de verschillende rollen van organisaties binnen een partnerschap en meer duidelijkheid over de rol van het ministerie in de partnerschappen.
11. Deze aandacht is onder meer van belang voor het openhouden van het maatschappelijk middenveld en het tegengaan van belangenverstrengeling.
> hieronder een voorbeeld van hoe een PPP zonder burgerparticipatie de facto het middenveld kan verkleinen

Civil Society centre of the Hybrid Sphere in between market, community and state.

Source: Avelino & Wittmayer (2014)

12. **Zet Shrinking Civic Space centraal** en zorg dat alle programma's bijdragen aan het verstevigen van de civiele ruimte, net als nu gender en klimaat ook terecht als dwarsdoorsnijdend thema worden gevraagd.
13. Betrekken van en aandacht voor vertegenwoordiging van **lokaal MKB, small-holders, coöperaties.**
14. Over landen:
 - **Thematische focus boven landenfocus.** Ook ruimte voor opkomende landen waar Nederland een handelsrelatie mee heeft.
 - De mogelijkheid voor een **regionale aanpak** (startpunt thematisch), met de flexibiliteit om binnen de regio van land te veranderen als de omstandigheden daarom vragen.
 - Over ambassades:
 - **Vergroot de capaciteit op ambassades** voor de versterking en bescherming van het lokale maatschappelijk middenveld.

- Zorg dat nieuwe Samenspraak en Tegenspraak-organisaties **terugkomen in de MJSP's (nu MACS)**.
 - Zorg voor grotere betrokkenheid van ambassades bij de nieuwe Samenspraak en Tegenspraak-programma's.
15. Behoud - en versterk zelfs - de ruimte voor **tegenspraak** in de strategische partnerschappen. Indien vanuit de ToC logisch, ook richting Nederlands beleid.
 16. **Meer uitwisseling** met andere SP's, zodat SP's nog optimaler benut worden waar mogelijk.
 17. **Leer-events (ook 'op locatie') ook open voor organisaties die geen strategisch partner zijn.**
 18. Bij de selectie van nieuwe partnerschappen aandacht voor efficient governance van coalities: geen gelegenheidscoalities maar een door de inhoud ingegeven duurzame en effectieve samenwerking met heldere rollen voor alle betrokken partijen.
 19. Meer uitzicht op continuïteit-meerjarenafspraken. Via tussentijdse evaluaties tijdig verlengen i.p.v. 4-5 jarige kop-staart contracten.